

02/05/2018

El punt de ruptura entre Tomàs d'Aquino i Vicent Ferrer

Jaume Mensa, professor titular de Filosofia Medieval de la UAB, publica un article a l'*Anuario de Estudios Medievales* que documenta l'evolució del pensament de Vicent Ferrer sobre la possibilitat de conèixer els darrers temps. Ferrer va seguir durant molt de temps les tesis de Tomàs d'Aquino, però entre 1408 i 1412 se n'aparta radicalment.

Vicent Ferrer, predicant. Miniatura del Ms. 345, Bibliothèque municipale de Toulouse, f. 4

Vicent Ferrer (1350-1419) va formar-se estudiant les obres de Tomàs d'Aquino (s. XIII), el mestre per excel·lència del seu Orde de Predicadors. Ell mateix va escriure obres de filosofia d'inspiració clarament tomista i les influències de Tomàs d'Aquino es poden resseguir en els diversos temes que va anar tractant.

A partir d'un cert moment, però, Ferrer s'aparta de Tomàs d'Aquino en un tema central: la possibilitat de conèixer prèviament els darrers temps, és a dir, els de la vinguda de l'Anticrist i de la fi del món. Efectivament, Tomàs d'Aquino va escriure un conjunt de qüestions contra Guillem de Saint-Amour i altres autors que afirmaven la possibilitat d'aquell coneixement. Per a Tomàs d'Aquino, en canvi, els darrers temps no poden ser coneguts ni per la raó ni per una revelació. El mateix Jesús de Natzaret hauria negat aquesta possibilitat: "No és cosa vostra de saber els temps i els moments que el Pare ha fixat amb la seva autoritat" (Actes 1,7).

Vicent interpreta tres vegades l'esmentat fragment bíblic. En un sermó del 5 de desembre de 1408, la coincidència de Ferrer amb Tomàs és total. La tesi central és que "la vinguda de l'Anticrist no pot ser coneguda amb concreció d'any, mes, setmana, dia o hora". En el mateix sermó Ferrer explica que un ermità li va assegurar que dos companys seus van tenir una revelació segons la qual "l'Anticrist ja era nat". Vicent va replicar amb les mateixes paraules bíbliques (Actes 1,7) que Tomàs havia al·legat contra Guillem de Saint-Amour. Segons l'ermità, però, la frase de Jesús només afectaria les persones a qui anava adreçada (els apòstols), però no aquelles persones que havien de viure les tribulacions de l'Anticrist. En un sermó del 8 de juliol de 1411 i en una lletra del 27 de juliol de 1412, en canvi, Vicent assumeix com a pròpia la interpretació de l'ermità. És a dir, la tesi del primer sermó només és vàlida "fins al naixement de l'Anticrist". Un cop nascut l'Anticrist –i fra Vicent també fa seva la revelació que li va explicar l'ermità– convé anunciar obertament la seva presència en el món.

Els arguments que Tomàs d'Aquino havia fet servir per combatre les previsions apocalíptiques de Guillem de Saint-Amour, i que el mateix Ferrer havia assumit com a propis, es podrien plantejar ara al sant valencià. En tres anys i mig la seva posició ha fet un gir de 180 graus.

Jaume Mensa

Departament de Filosofia, UAB

MINECO, FFI2014-53050-C5-2-P, Arnau DB

Jaume.Mensa@uab.cat

Referències

[View low-bandwidth version](#)